

Verslag achtste bijeenkomst van het Haags Emancipatie Netwerk

‘Emancipatie, gelijk doen? Emancipatie, gelijk doen! U bent aan zet!’

Datum	: woensdag 8 oktober 2008
Plaats	: Het Nutshuis, Riviervismarkt 5 te Den Haag
Tijd	: 19.30 (inloop); plenair gedeelte van 20.00 tot 22.00 uur; netwerkgedeelte tot 23.15 uur
Facilitatie	: Importante, Centrum voor Emancipatie
Inhoudelijk gedeelte	: Haags Vrouwen Netwerk
Aantal deelnemers	: 46
Notulen	: Marjorie Sauerbier, Importante

Welkom

door Carola Rentenaar, voorzitter van het Haags Vrouwen Netwerk dat deze bijeenkomst inhoudelijk organiseert. Als ‘inswinger’ een vraag over punt 4 van het 10-puntenplan van de gemeentelijke emancipatienota geciteerd: ‘Wij maken in het kader van de krachtwijken op de participatietop ook afspraken over werkgelegenheid voor niet-westerse vrouwen en bieden microkredieten aan voor vrouwen die een eigen bedrijfje willen oprichten’. ‘Wat klopt hier niet?’. Het antwoord laat niet lang op zich wachten: ‘Waarom gaat het bij vrouwen kennelijk vanzelfsprekend om een bedrijfje en niet om een bedrijf!’

Het inhoudelijke deel van de bijeenkomst wordt verzorgd door Fatos Ipek Demir en Henrique Sachse van het Haags Vrouwen Netwerk.

Het programma bestaat uit een korte inleiding waarin verteld wordt over de werkzaamheden van de Visitatiecommissie. Daarna zal in groepjes gediscussieerd worden over 5 punten die door het HVN opgesteld werden n.a.v. ingestuurde opmerkingen en eigen bevindingen aangaande het 10-punten actieplan uit de gemeentelijke emancipatienota. De uitkomsten van de discussiegroepjes worden later op de avond teruggekoppeld voor plenaire bespreking. Ter afsluiting van de avond is er gelegenheid voor het traditionele netwerkgedeelte.

Introductie

Henrique Sachse benadrukt het belang van emancipatie en empowerment. Emancipatie moet zeker hoog op de agenda staan waar het vrouwen in kwetsbare posities betreft, maar ook voor hoger opgeleide vrouwen is er nog een weg te gaan. Veiligheid en het tegengaan van geweld tegen partners en minderheidsgroeperingen blijven belangrijke items. Empowerment van vrouwen is belangrijk

Het 10-puntenplan uit de emancipatienota van de gemeente maakt nieuwsgierig naar wat er in Den Haag in de praktijk gebeurt en of het datgene is wat de aanwezigen van vanavond zich hadden voorgesteld. Die nieuwsgierigheid geldt ook de Visitatiecommissie waarvan er enkele leden aanwezig zijn.

Het werk van de Visitatiecommissie

Het woord is aan Donny Brandon, lid van de Visitatiecommissie. Zij zal vertellen over het werk van deze Cie (bijlage 1) en vervangt de voorzitter, Anke van Kampen, die vanwege ziekte helaas verhinderd was te komen.

Voorafgaand leest zij de 10 punten uit de gemeentelijke emancipatienota nog een keer voor en vraagt bij elk punt wie daar mee te maken heeft en wie reacties wil geven.

Reacties op een aantal van de 10-punten uit de emancipatienota van de gemeente

1. *De komende vier jaar wordt er circa 15.000 maal contact gelegd met vrouwen in een isolement, door bewoonsters, vrouwenorganisaties en andere instellingen (o.a. scholen en corporaties).*

Reactie: Noortje van der Kaden van Moedercentrum De Koffiepot: De ID-banen vallen weg en dat zijn nu net die mensen die de wijk ingaan en die erin slagen om de groep moeilijk bereikbare vrouwen juist wel te bereiken. Wat komt daar nu voor in de plaats? Veel expertise gaat zo verloren. De opleiding buurtmedewerker i.s.m. Mondriaan kan daarvoor in de plaats komen maar niet iedereen kan hier aan meedoen.

2. *Wij realiseren acht buurtkamers voor vrouwen. Het plan verschijnt later dit jaar.*

Reactie: Charlie Ortega van Importante: Importante heeft samen met de gemeente een visie ontwikkeld over de toegevoegde waarde. Daarbij gaat het om mogelijke partners en locaties. Initiatieven die er al zijn, moeten aan elkaar gelinkt worden.

Reactie: Lide van der Vegt van Mamma Rosa: Zij komt er veel; geeft voorlichting over borstkanker – verbindt initiatieven [*Hier kunnen niet de buurtkamers voor vrouwen bedoeld worden – die zijn nl. nog niet gerealiseerd*]

3. *In de vier zogenaamde krachtwijken worden vier brede scholen ‘plus’ ontwikkeld, met een actieve samenwerking tussen buurt en school.*

Reactie: Het is inderdaad zo dat allochtone jongeren met een achterstand moeilijk te bereiken zijn; de relatie met de familie is belangrijk, maar wordt vaak gemist.

4. *Wij maken in het kader van de krachtwijken op de participatietop ook afspraken over werkgelegenheid voor niet-westerse vrouwen en beiden microkredieten aan voor vrouwen die een eigen bedrijfje willen oprichten.*

Reactie: Gemeente: het moet eerst intern bij de gemeente geregeld worden; men is er nog mee bezig; daardoor is er nog niets over naar buiten gekomen.

Reactie: Donny Brandon: verwijst naar Drenthe, daar is men er al een paar jaar mee bezig en met succes!

5. *Stichting Importante krijgt andere taken die erop gericht zijn wijkinitiatieven te activeren en te bundelen. We zetten in op een koers van afhankelijkheid naar zelfstandigheid*

Reactie: Charlie Ortega, Importante: al een jaar voor verschijning van de nota heeft de gemeente organisaties bijeen geroepen t.b.v. het uitzetten van de grote lijnen van het 10-puntenplan. Importante is hier sindsdien mee aan de slag gegaan; Importante gaf altijd al ondersteuning maar verleent dit nu meer gestructureerd. Het aantal aanvragen groeit met name van de kant van migranten-vrouwenorganisaties. Als stedelijke organisatie is Importante er in principe voor alle wijken maar in de praktijk blijkt ondersteuning voornamelijk aan speciale wijken geboden te worden (van Centrum tot Transvaal).

6. *Wij zetten in op een evenredige verdeling van gemeentelijke (top)functies tussen vrouwen en mannen die recht doet aan de opbouw van de Haagsche samenleving.*
7. *In 2008 wordt 'gender mainstreaming' ingevoerd. Hiervoor wordt een pilot emancipatie adviseur gestart.*

Reactie: Fatos Ipek-Demir, HVN: de gemeente heeft een gender-adviseur in het leven geroepen. Gendermainstreaming is echter beleid. Hoe doet een adviseur dit?

Reactie: Kosta Skliris, Gemeente: Er loopt een pilot. Daarna is dit de bedoeling voor alle SZW diensten. De adviseur onderzoekt of er sprake is van een evenredige samenstelling en screent alle belangrijke beleidsstukken via de gender-bril. Dan zijn er nog de Lagerhuisdebatten, de Visitatiecommissie en volgend jaar de Internationale tentoonstelling.

Reactie: Charlie Ortega, Importante: er is een gesprek geweest met de gemeentesecretaris; deze voelt zich hier zeer bij betrokken.

Reactie: Gökmen Dogan, Gemeente: onderstreept dat het nog beslist niet gezegd is dat de vrouwenacademie waar eerder even aan gerefereerd werd, gerealiseerd zal worden; er is wel een onderzoek gaande naar mogelijke knelpunten.

Henrique Sachse bedankt Donny Brandon voor haar bijdrage, die daarvoor een boeket en applaus in ontvangst neemt.

Voortzetting in werkgroepen

De werkgroepen worden zo gemengd mogelijk samengesteld en trekken zich voor drie kwartier terug om zich per groep te buigen over een van de volgende vijf punten:

1. Wat vind je van de keuze van doelgroepen in dit 10-puntenplan voor vrouwenemancipatie? Zou jij dat anders hebben gedaan en waarom en wat?
2. Wat vind je van de voorgestelde middelen? Zoals een debat, tentoonstelling, huisbezoek, beleid?
3. Emancipatie gelijk doen? Wat zou jij doen als je nu geld kreeg of als jij het nu voor het zeggen had? Vanuit de praktijk.
4. Het huidige denken over vrouwenemancipatie zoals verwoord in het 10-puntenplan bevordert emancipatie niet. Wat zou er moeten gebeuren vanuit beleid?
5. Emancipatie van de hoogopgeleide vrouw is niet af. Wat kan jij uit het plan halen dat ook geschikt is voor emancipatie van hoogopgeleide vrouwen? Autochtoon of allochtoon, jong of oud?

Plenaire terugkoppeling:

Groep/punt 1: De totale doelgroep is groter en meer gendergespecificeerd dan in de nota gesteld wordt. De doelgroepen bestrijken een breed gebied maar jongeren en mannen ontbreken. Het is misschien helderder als men uit zou gaan van een paar concrete doelgroepen en als men gericht zou werken.

Wat anders moet:

- meer themedebatten bv. 4x per jaar .
- Meer mannen erbij betrekken (werkt positief op de emancipatie van vrouwen, maar mannen moeten het wel zelf oppakken)
- Meer aandacht voor vinex-wijken. Er is daar geen ruimte voor allochtone vrouwen. Juist daar is een vrouwenhuis op z'n plaats en hard nodig.
- Uitbreiding projecten 1001 kansen (tip: bel Joke Veldkamp van HOF)

- Bundel organisaties, expat-vrouwen en hoger opgeleide allochtone vrouwen en schenk meer aandacht aan hun problemen.

Groep/punt 2: Samenvatting: bij elk instrument is de vraag vooraf: welk resultaat en effect wil je hiermee bereiken? Welk doel dient het? En is dit dan het juiste instrument?

Kijk eerst wat er al is (oproep aan gemeente). In Den Haag zijn veel zelf- en vrijwilligersorganisaties en vrouwenorganisaties op gebied van emancipatie actief. Zij beschikken over veel relevante kennis. Benut die kennis en vind niet opnieuw het wiel uit. Breng de verschillende organisaties rondom bepaald vraagstuk bij elkaar, laat kennis delen en zet in t.b.v. het in kaart brengen van de knelpunten maar ook de oplossingen. Ga onderlinge concurrentie tegen en stimuleer samenwerking in het belang van vrouwen zelf.

Middelen waarover is gesproken:

- 15.000 contacten. Wat is definitie van contact? Er zijn al diverse organisaties actief hiermee bezig. Als je een te slappe definitie hanteert, haal je die 15.000 makkelijk. Gem. komt met voorstel voor registratieformulier: er wordt al geregistreerd, Voegt niets toe. Er ligt nog geen plan van de gemeente! Wat wil je bereiken met die contacten? Resultaat wordt niet duidelijk. Gesignaleerd probleem: vrouwen “in achterstandsposities” worden vaak door meerdere instellingen gelijktijdig benaderd om hen te stimuleren mee te doen. Van alle kanten wordt aan hen getrokken. Dat heeft tegengesteld effect.
- Vrouwententoonstelling: wat wil de gemeente hiermee bereiken? Wat is de meerwaarde hiervan? Als je het doet, betrek vrouwen er dan zelf bij (laat ze zelf foto's meenemen van vroeger, ook allochtone vrouwen met foto's arbeid land van herkomst). En organiseer er vooral nog het nodige omheen aan activiteiten.
- Veel kritiek op onduidelijkheid rond buurtkamers: er zijn al diverse soortgelijke initiatieven als vader- moedercentra. Die worden nu met afbouw bedreigd terwijl die goed functioneren!

Groep/punt 3: Ruim aandacht voor mensenrechten; dit is een grote wens vanuit de Afrikaanse gemeenschap: via kerk en mensenrechtenorganisaties bij de reguliere ontmoetingsbijeenkomsten en van huis tot huis, d.m.v. internationale conferenties over/en de verspreiding van - internationaal recht en gendermainstreaming. De inktvlekmethode m.b.t. het doorgeven en verspreiden van kennis en goede voorbeelden is belangrijk.

Bijstandsvrouwen moeten meteen beschikbaar zijn voor werk. Een (verdere) dagopleiding is niet mogelijk. Wensen en kwaliteiten van de vrouwen moeten serieus genomen worden. Bij hoger opgeleide vrouwen (bv. met een taalprobleem) is maatwerk is nodig. Ook voor nuggers (niet uitkeringsgerechtigden) zijn goede (vervolg)opleidingen van belang. Een buurtconsulentenopleiding zou ook op de dag mogelijk moeten zijn en niet alleen in de avond zoals nu het geval is. Voorzieningen in de wijk moeten beter bekend gemaakt worden bv. via huisbezoeken. Ten behoeve van de vrouwen moet er meer aandacht zijn voor mannenemancipatie. Aandacht voor mensenrechten en gendermainstreaming, ook internationaal

- Belang van inktvlekmethode onderstrepen
- Goede voorzieningen in de wijk; (dag)opleidingen (op maat)
- Instelling huisbezoekenteam(s) o.a. om dit bekend te maken.

- Mannenemancipatie bevorderen > meer Vadercentra
- Veel meer gebruik maken van de opgebouwde ervaring: ID-banen daarom behouden.
- Moedercentra bevorderen i.p.v. vrouwenkamers i.v.m. de mogelijkheden tot educatie en beroepsopleiding.

Groep/punt 4: is redelijk te spreken over de nota: voor het eerste is er sprake van gendermainstreaming, dit is positief te noemen; het biedt in ieder geval mogelijkheden. Echter veel vrouwen spreken en/of begrijpen de Nederlandse taal niet (voldoende). Dit blijft een probleem. Ten eerste om deze vrouwen te bereiken (suggestie m.b.t. de Ghanese gemeenschap: o.a. via kerken en invloedrijke personen), ten tweede omdat het aanbod daardoor niet goed begrepen wordt. Er is voldoende belangstelling voor het opzetten van een eigen bedrijf. Er is dan niet alleen informatie nodig maar ook extra ondersteuning..

- Buurtcontacten zijn heel waardevol om vrouwen te bereiken, maar die contacten moeten wel een vervolg hebben. Ze bieden ook mogelijkheden om samenwerking tussen organisaties die deze vrouwen kunnen bereiken, te versterken en/of te koppelen
- De buurtkamer is een verbindend element waarmee allerlei initiatieven in de wijk en kennis op het gebied van emancipatie bij elkaar gebracht en helder gemaakt kunnen worden
- De buurtkamers voor vrouwen: zijn laagdrempelig met de nadruk op zelfempowerment door eigen initiatief en kracht; de insteek van de emancipatie-nota is immers 'van afhankelijkheid naar zelfstandigheid'
- De nadruk moet gelegd worden op 'wat kan ik zelf doen', bijvoorbeeld d.m.v. empowermenttrainingen.

Opmerkingen uit de zaal:

- Dezelfde vrouwen worden door verschillende groepen 'besprongen' Er moet meer samengewerkt worden. Hierdoor is er ook meer ruimte voor vernieuwing.
- Kennelijk wordt van Buurtkamers voor vrouwen samenwerking, een netwerkfunctie en de bevordering van sociale cohesie en sociale ontmoeting verwacht. Dit lukt professionele instellingen niet eens, hoe zit dat dan met de twee kamers die al actief zijn?

Charlie Ortega geeft aan dat er, ook al eerder deze avond, sprake is van een verkeerde aanneme. In het 10-puntenplan van de gemeentelijke e-nota wordt gesproken van het voornemen om 8 buurtkamers voor vrouwen te realiseren (dit worden ook wel buurtvrouwenhuizen genoemd). Dat is iets ander dan de Buurtkamers waarvan er 10 op stapel staan en er al 2 of 3 gerealiseerd zijn.

Groep/punt 5: De pilot-adviseur, zou moeten bestaan uit twee vrouwen (+ eigen netwerken) Het komt nog te vaak voor dat hoog opgeleiden niet voor een gesprek worden uitgenodigd vanwege de buitenlandse naam. Er moeten meer debatbijeenkomsten georganiseerd worden. Hoogopgeleide vrouwen moeten kansen pakken, zich profileren en het mannenbolwerk op het werk doorbreken De vraag is ook: welke waarden en normen hanteer je bij topfuncties. Het is voor vrouwen niet altijd mogelijk om 80 uur te werken/altijd bereikbaar te zijn voor de baas. Hoe zit het met macht en machtposities bij het bereiken van een topfunctie

Hoe krijgen we vrouwen op de voor hen beste plek. Er is een mentaliteitsverandering nodig. Onderlinge ondersteuning is belangrijk Netwerken kunnen hierin een rol spelen. Het bevorderen van deeltijdmogelijkheden, voldoende kinderopvang en betere verdeling zorgtaken, blijft belangrijk.

Aanbevelingen:

- En goede invulling van punt 6 van het 10-puntenplan. De pilot-adviseur, zou moeten bestaan uit twee vrouwen (+ eigen netwerken). Gekeken moet worden naar wat er nodig is aan regelgeving en beleid (ook/meer vrouwen als sprekers uitnodigen)
- Mentaliteitsverandering – vrouwen moeten zich meer profileren – betere verdeling zorgtaken. Ook meer deeltijdmogelijkheid en kinderopvang.
- mannenemancipatie
- meer debatbijeenkomsten
- gebruik maken van vrouwennetwerken (hoog- en laag opgeleide vrouwen samen).

Afsluiting

Carola Rentenaar bedankt Henrique Sachse en Fatos Ipek-Demir voor de invulling van deze bijeenkomst en bedankt Importante, *Centrum voor Emancipatie* voor de hierbij geboden ondersteuning.

Ook Charlie Ortega bedankt het Haags Vrouwen Netwerk. Het HEN is er voor ons allemaal. Zij wijst op de mogelijkheid die geïnteresseerden hebben om zelf, net zoals het HVN, met ondersteuning van Importante, een HEN-bijeenkomst te organiseren.

Op de zeepkist:

- Fatos Ipek-Demir: wie geïnteresseerd is in (het lidmaatschap van) het Haags Vrouwen Netwerk kan kijken op www.haagsvrouwennetwerk.nl
- Netwerken zijn belangrijk; Carola Rentenaar vertelt dat zij haar nieuwe baan o.a. te danken heeft aan haar contacten binnen het Old Girls Netwerk
- Nathaly Mercera noemt het nieuw opgerichte Netwerk Antilliaanse Vrouwen.
- Anita Schwab: Baanbrekersprijs gewonnen met project: aanbod aan werklozen om met geld en inzet eigen bedrijf te beginnen. Hebben al voldoende mannen; willen graag vrouwen die werkloos zijn, helpen om een eigen bedrijf te realiseren.
- Silvia Sukdeo is hierdoor in staat geweest een eigen cateringbedrijf te beginnen.
- Henrique Sachse stelt voor om haar een keer te vragen voor de catering van het HEN
- Noortje v.d. Kaden vraagt aandacht voor het Wereldtaartenboek (is in de boekhandel verkrijgbaar) met verhalen en recepten t.b.v. werkgelegenheidsproject van De Koffiepot.
- Meander: 1) Media trainingen journalistiek (o.a. hoe schrijf ik een persbericht) voor vrouwen die actief zijn bij zelforganisaties. 2) ‘The best of both world’s: migrantenmeisjes spreken met elkaar over opgroeien in twee culturen. 3) ‘Divers Talent’: coachings- en trainingstraject voor hogeropgeleide multiculturele jongeren.
- Jacqueline Louz: inzake hoger opgeleide vrouwen en problemen rond de omgang met Nederlanders: heeft cursus opgezet m.b.t. cultuurverschillen.

Kan expertise delen Veel allochtonen komen wel in dienst van de overheid maar verlaten die dienst weer even zo snel.

- Joke Krul (Delft, grafische vormgeving) beschikt over een databank van vrouwenorganisaties in Delft.
- Fatima Bouddokar: 1) info over nieuw project 'Let me know' voor jongeren 16-20 jaar. Is op zoek naar Afrikaanse, Antilliaanse en Surinaamse jongeren t.b.v. korte films over empowerment m.b.t. het maken van eigen keuzes in leven, liefde en seksualiteit. 2) Tweede Lagerhuisdebat 'Girls vs Boys' 23/10. 3) Laatste (4^e) HEN 2008: 'Powervrouwen'.
- Sandra Fransz: heeft een praktijk voor individuele Counselling en Coaching (Winwide) Specialisatiegebied: Integratie. Vraagt aandacht voor: Alle Tonen Tafels voor integratie van middelbaar- en hogeropgeleide autochtone en allochtone vrouwen: op 1/12 kan je de NL taal oefenen aan de hand van allerlei onderwerpen. Organisatie: allochtone vrouwen i.s.m. autochtone vrouwen.
- Lindsay van Zebra: Zoekt vrouwen/moeders die deel uit willen maken van het project 'Samenspel' > betrokkenheid bij kinderen op scholen in Schilderswijk en omgeving.

Sluiting 22.00 uur waarna netwerkborrel.

Importante, 29/10/2008